

Abonamântulu

Pentru monarchia:
Pre anu 6 fl., $\frac{1}{2}$ anu
3 fl., $\frac{1}{4}$ anu 1 fl. 50 cr.

Pentru strainatate:
Pre 1 anu 18 frcs., $\frac{1}{2}$
anu 9 frcs., $\frac{1}{4}$ anu
4 frcs. 50 cm.

Fóia apare in fie-care
Sâmbata.

Unirea

Fóia besericésca-politica.

Insertiuni

Unu şiru garmond:
odata 7 cr., a dóu'a óra
6 cr., a treia óra 5 cr.,
si de fie-care publica-
tiune timbru de 30 cr.

Totu ce privesce fóia
se se adreseze la «Re-
dactiunea si Admini-
stratiunea Unirei»
in
Blasiu.

Anulu I.

Blasiu 17 Ianuarius 1891.

Numerulu 3.

Blasiu, 16 Ian. 1891.

Nosce te ipsum! erá unu principiu de mare insemnatate inaintea venerandei anticitati. Insemnatatea teoretica a acestui principiu si astádi este totu cea dedemultu. In viéti'a practica inse dorere astádi de nu putini nu i-se mai dá ace'a-si insemnatate.

In numerulu I alu fóiei nóstre credintiosi principiiu acestuia si radiemati pre unu studiu conscientiosu alu besericeii nóstre in trecutu si in presente amu sustienu, cá beseric'a românsca molipsita de bizantinismu inainte de unire nice cându nu si-a potutu desvoltá intréga activitatea ei domnedieésca in nice un'a din relatiunile vietii nóstre, ma bizantinismulu acest'a stracuratu in sufletulu besericeii si a poporului nostru multu ne impiedeca inaintarea chiar si astádi.

Spre a ne cunósce pre noi insine inca si mai bine, este de lipsa, cá ce'a ce amu dísu atunci numai in câteva cuvinte, acum se espunemu mai pre largu, si anume mai ántáiu conceptulu bizantinismului, si apoi celu putinu unele manifestári mai marcate ale bizantinismului acestuia in viéti'a nóstra din témpulu de fatia.

Spre a defini bizantinismulu ne vomu folosi de ideile desfasiurate cu privire la natur'a lui in scrierile aloru doi barbati eruditi, cari la mórtca lor nu au statu pre bazele besericeii catolice, cá astfelii ori ce umbra de preocupatiune „confesionala“ se o delaturámu. Acesti doi barbati suntu protestantulu Neander ¹⁾ si catoliculu vechiu Döllinger ²⁾. Este dupa acestia bizantinismulu lips'a deplina de idei regenerátore si progresiste la unu poporu, nepotintia de a cuprinde si practisá ideile cele bune din punctulu de vedere a binelui publicu adevératu, negligearea intereselor practice si adevérate ale poporului din partea potestátilor publice, pretiurea preste mesura a lucrurilor fára nici o valóre practica, o stagnare si inghiatiare ingámfata in ideile si institutiunile din trecutu de o parte fára a le poté desvoltá mai departe, ér' de alta pierdiéndu din ele totu spiritulu facatoriu de viétia si remánéndu in urma numai cu nesce forme góle lipsite de ori si ce cuprinsu, si in urma este bizantinismulu amortiéla si servi-

lismulu acel'a, ce cuprinde astfeliiu pre unu poporu, cátu cu o abnegatiune fatalistica pórtá si jugulu celu mai uritu, fára de a se ivi in elu nice cea mai mica scánteia de doru de emancipare si de progresu.

Léganulu bizantinismului este Bizantiulu seau Constantinopolulu, unde fú stramutatu centrulu domniei romane mai cu séma dupa caderea imperiului romanu de apusu. Ideile, traditiunile si teritoriulu celu grandiosu romanu au ajunsu prin acést'a pre mánile Greciloru din Bizantiu, cari nu eráu in stare nici a le intielege, necum a le desvoltá mai departe. Spiritulu celu eminentu practiculu romanu a ajunsu pre calea acést'a nu numai in contactu, ci chiar supusu spiritului celu misticu grecescu. Si acum apoi a si începutu a se vedé deosebirea cea mare între unulu si altulu. Cáci pre cându mai inainte cátra capetulu republicei romane spiritulu si geniulu literaturéi grecesci intrándu afundu in viéti'a Romaniloru, acestia intielegúndu-lu au sciutu se-lu folosésca astfeliiu, cátu desi in privintia politica se afláu deja in decadentia, totusi pre terenulu literaturéi chiar atunci s'au ridicatu pána la unu gradu inaltu de cultura, pre atunci, cându Grecii din Bizantiu au intratu in ideile si traditiunile romane, ei au facutu din ele o caricatura, o comedia a istoriei numita: Bizantinismu. Ce a fostu réu in ideile si traditiunile romane, ace'a in mánile Greciloru s'a desvoltatu in unu modu teribilu. Astfeliiu, cá se tacemu de altele, servilismulu nascutu in Rom'a pagána pre témpurile Cesariloru, in Bizantiulu celu crestiniu s'a desvoltatu pána la unu atare gradu, cum n'a mai fostu in Europ'a nice mai nainte, nice dupa ace'a. Canonistulu Balsamon díce, cá: „din plenitudinea potestátii sale imperatulu póte face ori si ce“. ¹⁾ Ma cá imperatulu prin incoronare cá si prin botezu i-se iérta ori si ce pecate, asiá cátu Patriarchulu Polieuctu a dísu imperatulu Tzimiskes dupa incoronare, cá acum Domnedieu i-a iertatu peccatulu comisu prin uciderea antecesorului sèu. ²⁾

Din contra, ce a fostu bunu in ideile si traditiunile romane, ace'a pre mánile Greciloru bizantini a ajunsu totalu ridicolu, cátu cu totu dreptulu se póte díce, cá Bizantiulu seau Rom'a nóua cu istoria ei este o travestire

comica, o parodia a Romei vechi si a istoriei ei.

Celu mai dorerosu lucru inse a fostu, cá chiar pre témpulu desvoltárei Bizantinismului in resaritul Europei, s'a intémplat in mare parte si desvoltarea besericeii crestine in acele párti, si asiá bizantinismulu a intratu, seau mai bine dísu a coruptu si beseric'a crestina, cátu totu cu acel'a-si dreptu potemu díce, cá Bizantiulu besericescu nu a fostu altu ceva decátu érasu o travestire comica, o parodia a religiunei crestine.

De aici inse de sine a urmatu, cá Bizantinismulu in form'a acést'a odiósa a intratu la tóte popórele acele, cari au fostu in contactu prea intimu besericescu cu Bizantiulu. Si din nefericire între popórele aceste amu fostu si noi. Si dorere, inca nice astádi nu suntemu conscii de ajunsu, cátu de multu este viéti'a nóstra molipsita de bizantinismu. Vomu avé de aici incolo, credemu, destula ocasiune de a considerá destule aparitiuni bizantine in viéti'a nóstra besericésca. Ne marginimu de astadata numai la unele indigitári.

Legarea de formele esterne cu deplin'a ignorare a spiritului este o caracteristica din cele mai marcate a bizantinismului. Acum legarea besericeii orientale de calindariulu celu vechiu recunoscutu de greşitu, nu este ea óre o legare de o forma góla fára de nice unu cuprinsu? Si dorere, impregiurárele nóstre suntu de asiá, cátu pána cându beseric'a orientala mai tícne calindariulu acest'a, pána atunci in celebrarea serbatoriloru trebuimu se-lu tínemu si noi, desi ne causéza nu putina dauna si morala si materiala. Cáci mai ántáiu toti bietii nostri románi, cari trebuiescu se servésca la straini, nu-si potu implini detorintiele loru religióse la serbatorile nóstre, fiindu-cá acele suntu díle de lucru pentru domnii, la cari servescu. Cáti suntu dara accia, cari din caus'a calindariului se lipsescu pre sine de binefacerile besericeii! Mai adaugemu, cá poporulu nostru decomunu miseru de pre la orasie, care traiesce mai cu séma din lucru la nerománi, trebue in urm'a calindariului se tícna totu dóue rénduri de serbatori, cáci la serbatorile apusene nu cápeta de lucru, éra la ale nóstre nu -i este iertatu a lucrá. Se se calculeze capitalulu pierdutu prin acést'a numai in unu anu, si ne vomu uimi, cáta stricatiune ne causéza bizantinismulu numai

¹⁾ Neander: »Kirchengeschichte« III. ed. tom. II.

²⁾ Döllinger: »Kirche und Kirchen«. München 1861.

¹⁾ Comm. c. 15. Cartag.

²⁾ Balsamon c. 12. Ancir.

cu calindariulu. Noi amu facutu unu pasiu in privint'a calindariului vechiu parasindu-lu in tôte afacerile nôstre, si tiênându-lu numai unde suntemu necesitati a-lu tiêné, va se dica in observarea serbatoriloru, si cine se-si aduca aminte, cã acést'a se ni-se ié inca in nume de réu.¹⁾ Au nu se vede de aici, cã inca nu ne suntemu conscii, câtu de afundu zacemu in bizantinismu?

Mai departe, imperatii, curtea si si nobiliî din Bizantiu nu invingeau a dá decreete dogmatice spre a aretá, ce mari aperiatori suntu ei ai religiunei celei adeverate. De alta parte inse totu acesti imperati si nobili in productionile teatrale dela curtile lor -si bateau jocu de totu ce e sântu in religiune. Dovéd'a cea mai invederata, cã nu erau in claru cu natur'a religiunei si nu o sciau cuprinde si folosi in adeveru spre binele supusiloru. Si ce se vedi! Organe publice de ale nôstre, altcum de spiritu, cã si bizantinii nu invingu a dechiará, cã suntu amice ale religiositatii. Inse de alta parte totu aceste organe pública tractate in contr'a memorirei sufletului, iau in aperiare profesori dechiarati de ateisti, pentru-cã nu li-s'a concesu se functioneze la unu gimnasiu crestinu, cându ei insisi de ar' fi avutú numai ceva cavalerismu, ar' fi trebuitu se nu primésca nice imbiati o atare functiune, pública lucruri fabuloase si scandalose despre alegerea Capului besericeî catolice, si nu áfla cu cale a dice nice unu cuvântu in diu'a, in carea mai bine de unu milionu de Români au serbatu jubileulu Capului unei provincie metropolitane. Déca organe de aceste cugeta, cã pre calca acést'a potu aretá, cã suntu amice ale religiositatii, atunci potemu dice cã, ce e dreptu, potu aretá, cã suntu amice ale religiositatii dupa norm'a *bizantina*, inse nice cându a religiositatii dupa norm'a *européna*.

Gradinile si asilele de copii.

II.

Obligamântulu impusu parintiloru se áfla esprimat in paragrafulu 4 din proiectulu de lege, conformu càruia fiecare parinte, déca nu vré se fia in continuu si de repetite ori pedepsitu cu amende de bani, este detoriu a-si tramite pruncii sei in gradinile ori asilele de copii. De acestu obligamântu numai atunci este scutitu, déca pôte dovedí, cã pruncii sei suntu ingrigiti si supraveghiati in continuu acasa ori airea.

Paragrafulu acest'a este inse inainte de tôte defectuosu, cã-ci nu ne spune si modulu, in care parintele are se dovedésca, cã pruncii sei suntu destulu de ingrigiti si supraveghiati acasa. Fi-va óre destulu spre scopulu acest'a, déca parintele va dechiará in scrisu ori cu cuvântulu inaintea auctoritatii competente, cã elu are o sotia buna si harnica, care grigesce de copiii sei cá de lumin'a ochiloru? Déca acést'a declaratiune ar' fi de ajunsu, pentru-cã unu tata ori tutoru sè se póta eliberá de obligamântulu impusu de lege, atunci

multi parinti ar face acést'a declaratiune, de o parte pentru-cã la cei mai multi parinti este cu multu mai mare iubirea càtra pruncii lor proprii, decâtu cá sè se sèntiesca indemnati a-i dá in grigea strânilor, ér' de alta parte pentru-cã trimiterea prunciloru in gradinile si asilele de copii si readucerea lor acasa pre multi parinti si mai cu séma pre mamele familielor tieranesce le-ar' impiedecá dela lucrãrile intetitore ale câmpului in tîmpu de véra.

Fiindu-cã inse tendint'a legeri este, cá mai pre toti pruncii se-i adune in gradini si asile, ne vine a crede, cã auctoritatea competente nu se va multiamí cu declaratiunea amintita mai susu, ci va pretinde, cá parintii se dovedésca, cã pre lènga mama mai tiènu in cas'a lor si câte o crescatóre ori ingrigitore de prunci. Dar' déca acest'a este intielesulu legeri, atunci paragrafulu respectivu trebuiá se se redigeze conformu acelu intielesu, pentru-cã parintii se scia, de ce se se tièna, si se nu fia espusi la stcanári.

Paragrafulu citatu din lege impune mai departe parintiloru unu obligamântu neobicinuitu in alte tieri civilizate din lume. Asia d. e. Franci'a inca are lege speciala despre asia numite scoli materne (*écoles maternelles*), cari sémena cu asilele nôstre de prunci, inse, pre câtu scimu noi, nu obliga pre nici unu parinte, se-si tramita pruncii intr'ensele. In Germani'a, Holandi'a, Belgi'a, Elveti'a si Austri'a inca esista asia numite gradini de copii, inse tóta institutiunea acést'a este lasata in grigea reuniuniloru si a comunelor, si nicairi parintii nu suntu obligati a-si cresce pruncii in acele institute.

Tôte tierile amintite au purcesu in punctulu acest'a fórte intieptiesce, pentru cá déca parintii nu suntu obligati prin lege a-si tramite pruncii in gradinile si asilele de copii, crescatórele suntu moralmente silite a dá prunciloru cea mai buna crescere, asia in câtu parintii se fia deplinu multiamiti cu acést'a crescere si se se indemne a-si tramite pruncii in acele institute, pre cându déca parintii se obliga prin lege a-si tramite pruncii in gradinile si asilele de copii, crescatórele si ingrigitorele nu se mai sèntiescu moralmente silite a-si impliní conscientiosu detorintiele lor si a-si câstigá increderea parintiloru si iubirea prunciloru, pentru-cã in casulu acest'a dènselu n'au se se téma, cã asilele si gradinele de copii potu se remána góle.

Ce a potutu asiadara indemná pre ministeriulu nostru de culte si instructiunea publica, cá se impuna parintiloru obligamântulu de a-si tramite pruncii in gradinile si asilele de copii?

Se póte, cã ómenii dela cãrma suntu de convingerea, cã pruncii voru fi mai bine ingrigiti si crescuti in gradini si asile de càtra nesce femei straine, decâtu in cas'a parintiesca de mamele lor proprii.

Acést'a convingere inse nóue nu ni se pare destulu de intemeiata, cã-ci ori câtu de buna se fia o crescatóre straina, este cu nepotintia, cá dèns'a se póta consacrá lipselor naturale ale unui pruncu atât'a tîmpu, câtu-i póte consacrá o mama ori câtu de ocupata cu lucrurile sale

casnice, pentru-cã o crescatóre in sensulu legeri trebe adeseori se-si estinda grigea sa la 80 de prunci, cari in etatea dela 3 pâna la 6 ani au multe, feliurite si fórte urgente lipse naturale, cari nu permitu unei singure femei se se imparta in 80 de parti si se multiamésca pre toti pruncii. Afara de aceste o crescatóre straina póte avé pregatirea cea mai frumoasa científica si pedagogica, nu va avé inse nici odata instinctulu naturalu, care in modu involuntariu o face pre mam'a adeverata, se se intereseze in totu momèntulu si intre tôte impregiurarile de sórtea prunciloru sei, si-i spune, cã ce le lipsesce acestor'a si ce ajutoriu trebe se le dé. Din lips'a acestui instinctu naturalu ingrigirea crescatórelor va luá in multe casuri o directiune nefrésca si chiar' periculósa, pre cându crescerea, ce o dá mam'a adeverata prunciloru sei, — tocmai pentru-cã mam'a este condusa de instinctulu naturalu, — arareori póte se fia gresita si nefrésca.

Nu potemu trece cu vederea nici ace'a, ce fiecare scie din esperint'a sa propria, cã adeca fiecare strigátu mai ascutitu, fiecare plângetu mai puternicu, fiecare mişcare petulanta, fiecare pretentiune nerationala 'lu face pre omulu strainu, care petrece intre prunci, se devina nervosu fatia cu ei. Astfelu si crescatórele trebuindu se petréca tóta diu'a in mijloculu prunciloru straini de dènselu, voru devení adeseori nervóse si nepaciente fatia cu ei, mai cu séma déca starea sufletésca a crescatórelor nu va fi deplinu liniscita. Acést'a linisce sufletésca putine dintre ele o potu avé, cã-ci unele voru fi agitate de intristarea, cã au remasu nemaritate, altele de superarea, cã au fostu nenorocóse in amoru, si altele de prejudetiele de rasa si de religiune sadite in mintea si inim'a lor inca din copilaria, si asia mai departe. Inse starea sufletésca de nervositate, impacientia si agitatie de comunu erumpe si se manifestéza in o tractare aspra si violenta fatia cu pruncii nevinovati sau celu putnu in o tractare necorespundietóre lipselor lor, si astfelu este cu nepotintia, se nu aiba o inriurintia stricatiósa pentru dezvoltarea caracterului si temperamentului prunciloru.

Ce vomu dice inse de acele crescatóre, cari fiindu póte depravate, nu iubescu pre lume, decâtu numai patimele lor urite? Este cunoscutu la toti, cã ce idea are românu despre mam'a mamera. Dar' déca o mama mamera, care celu putnu e legata de pruncii de mai inainte ai barbatului seu prin iubirea sa càtra acestu barbatu, se ingrigesce asia de putnu de acesti prunci, atunci cu atâtu mai putna ingrigire, iubire si tragere de inima potemu sperá dela o crescatóre, care póte nu are nici o credintia, nici unu sèntiemèntu delicatu, ci numai patime urite in sufletulu ei, si care póte este straina de pruncii nostri si dupa limba si dupa religiune.

Ce se va alege inse de pruncii tractati fara de iubire?

Póte cã -si voru câstigá cunoscentia despre unele obiecte, cari acasa nu le-ar fi vediatu, si -si voru insusí unele desteritati, cari in cas'a parintiesca nu si-le-ar

¹⁾ Vedi »Tribuna« Nr. 293 — 1890.

fi potutu insusi, inse nici decum nu li se va poté desvöltá iubirea, care numai prin iubire se produce si se desvöltá, ér' in sufletulu, in care nu se álla iubirea, virtutile si semtiemintele nobile nu-si álla nici de cum terenu de desvöltare!

Din tóte acestea urméza, cà in multe gradini si asile se va dá prunciloru o crescere nefírésca si scalciata, sau celu putínu se va cresce o generatiune cu capu, dar' fara inima, si prin urmare o generatiune, care póte fi nefolositóre societátii omenesci.

Nu se póte deci sustiéné, cà crescerea si ingrigirea prunciloru in gradinile si asilele de copii, — in genere vorbindu, — ar' fi mai buna decâtu cea din cas'a parintiésca.

Dar' ce'a-ce ni se pare si mai vetematoriu in dispugetiunea paragrafului citatu, este fara indoiéla acea impregiurare momentósa, cà statulu strabate pàna si in sanctuariulu familiei si nesocotesce dreptulu naturalu alu parintiloru de a-si cresce pruncii in bratielu loru si dupa voi'a loru.

Acésta dificultate a prevediut'o si Ministrulu de culte si instructiunea publica, si de ace'a atátu in paragrafulu citatu, câtu si in motivarea aceluia cércá se liniscésca spiritele cu observarea, cà numai pre acei parinti -i obliga a-si dá pruncii in gradinile si asilele de copii, cari nu potu dovedí, cà aceia se búcura de destula ingrigire acasa ori airea.

Inse acésta observare nu ne dumescesce, de óre-ce numai domnii cei bogati voru poté dovedí, cà pre lángha mama mai au pentru pruncii loru si câte un'a ori dóue ingrigitóre, pre cându tóte celelalte familie nu -si potu permite luxulu de a-si mai tiéné in casa si crescatóre ori ingrigitóre, ci se multiamescu cu crescatóre ace'a, càreia insusi auctoriulu naturei adeca Domnedieu i-a impusu sarcin'a si detorint'a de a se ingrigi de pruncii sei, pàna cându acestia ajungu la precepere, si càreia totu Domnedieu i-a datu si aptitudinile de lipsa pentru a-si implini acésta detorintia cum se cuvine. Acésta crescatóre este mam'a, de a càrei sarutare dulce prunculu trasare de bucuria si desfatare si de a càrei palma, cum dice romànu, copilasiulu nu slabescce ci se ingrasia.

Este prin urmare evidentu, cà afara de putíne familie bogate, tóte celelalte suntu silite a-si cresce pruncii in bratielu strainiloru in contr'a vointiei si dreptului loru, si acést'a trebue se o faca numai din cauza, cà nu -si potu tiéné crescatóre ori ingrigitóre in cas'a loru propria.

Asemenea este evidentu, cà cele desfasurate pàna acum suntu destule motive, cà se se lase parintiloru deplina libertate de a-si trimite ori a nu-si tramine pruncii loru in gradinile si asilele de copii.

Revista besericésca.

Provinci'a metropolitana.

La inceputulu anului credemu a face lucru placutu cetitoriloru nostri dându unele informatiuni despre starea fonduriloru nóstre. Din archidieceasa avemu acum la mâna numai datele

fondului de pensiune alu profesoriloru dela institutelu de invetiamentu din Blasiu, infiintiatu de Escelenti'a Sa Domnulu Metropolitu acum e anulu, prin depunerea aloru 3000 fl. in actiuni. Acestu fondu, care la finea anului 1889 a avutu unu statu activu de 3002 fl. si 1 cr., acum la finea anului 1890 a avutu unu statu activu de 5861 fl. 13 cr. v. a.

Din dieces'a Gherlei primimu urmatoriulu conspectu despre starea fonduriloru cu finea anului 1890:

a) Fondurile ardelene:

1. Fondulu viduo-orfanalu fl. 87498.03
2. „ diecesanu „ 9749.79
3. „ deficientiloru „ 4050.—

b) Fondurile unghurene:

1. Fondulu viduo-orfanalu fl. 58469.71
2. „ orfanotrofialu „ 13766.34
3. „ diecesanu si a preotiloru deficienti „ 5157.65
4. Fondulu cantoralu . . „ 1161.16

Rom'a.

Santi'a Sa Pontificelé a dispusu, cà incepéndu din 1 Ianuariu a. c. se se ridice dela visitatorii museceloru si colectiuniloru pontificale o tacsá de 1 francu pentru o persóna. Scopulu acestei dispositii a fostu acoperirea speselor, cu cari e impreunata sustiénerea museceloru si a colectiuniloru din Vaticanu si Lateranu. — Cine cunósce starea precaria materiala, in care se álla Capulu Besericeii in urm'a rapirei averiloru sale din partea guvernului subalpinu, asemenea spesele enorme, ce trebue se le supóte pentru a poté pastrá in stare buna colectiunile admirabile din palatiurile Vaticanu si Laterane, si in fine cà in tóte museele si colectiunile, ce se álla sub ingrigirea guvernului, se platesce tacsá de intrare, va affá fórté naturala dispositi'a Papei.

Domnulu Crispi inse cúgeta altfelin. Intr'unu articlu alu diariului sèu personalu „*Riforma*“ s'a grabitu a declará dispositi'a Pontificelului de nelegala, dicéndu, cà acésta dispositie vátema legea de *garantiu*, prin care se asigura Papei independintia spiritala. A patit'o inse domnulu Crispi. Tóte diarele din Europ'a si-au ridicatu vocea in contr'a articolului ingâmflatu si prepotentu din „*Riforma*“, aretându cà dispositi'a Papei e fórté drépta, echitabila si justificata. Si intru adeveru cum póte vatemá Pontificelé o lege, carea nu a recunoscut'o nici odata? si cum póte se impiedece guvernulu italianu pre Pap'a se faca in casile Sale ace'a ce-i place? *Capulu Besericeii este Capulu toturoru natiuniloru, si cá atare nu póte fi supusu nici unei poteri lumesci.* Acést'a se si-o noteze guvernulu subalpinu; si asemenea cà atunci cându va voi se nimicésca independintia Papei, va avé in contr'a sa lumea intréga catolica.

Afric'a.

Neobositulu Cardinalu *Lavigerie* a pusu basa la o nóua intreprindere, indreptata spre stergerea sclavagiului, si anume a infiintiatu o societate numita a „*fratiloru din Sahar'a*“, care va avé de scopu se cucerésca marele desiertu alu Saharei pre cale pacinica. La ape-

lulu Cardinalului s'au insinuatu la acésta societate 1700 barbati. Dintre acestia a alesu Cardinalulu 50, pre cari i-a si instalatu in *Biskra*. Aici voru petrece acesti pioniri indrasneti 15 luni, pentru cà se se pregatésca la apostolatulu loru celu minunatu. Voru invetiá anume in tēmpulu acest'a dialectele, ce se vorbescu in Sahar'a si in Sudan, asemenea cultivarea paméntului si a plânteloru indigene, precum si folosirea armeloru. Dupa acestu tēmpu de pregatire voru strabate fratii prin desiertu si se voru asiediá pre la oase, unde se álla apa; acolo voru intemeiá colonii, si voru dedá la o viétia sociala si pre locuitorii de acolo, cari pàna aici se ocupáu numai cu furtulu. Intre *frati* se voru affá *agricultori, vênatori, zidari* si altii. Cu fiecare grupu se voru duce doi misionari si unu medicu.

Cardinalulu are mari sperantie in acésta institutiune, care cu tēmpulu se va poté generalisá si va poté suprimá rusinosulu negociu de selavi, care mai infloresce si acum prin acele regiuni.

Brasili'a.

Cetitorii nostri voru fi sciindu, cà in loculu guvernului monarchicu a urmatu in Brasili'a unu guvern republicanu compusu din francmasoni, si indata la inceputu a luat mesúrele cele mai nedrepte si asupritóre in contr'a besericeii catolice. Acum de presinte se álla intrunitu *Congresulu* conchiamatu spre desbaterea nóiei constitutiuni. Episcopatululu s'a folositu de acésta ocaziune binevenita spre a cere dela congressu repararea relcloru cauzate besericeii de càtra guvernulu, si spre acestu scopu a si presintatu unu memorandu subscrisu de metropolitulu din Bahia si de 16 episcopi.

Turci'a.

Conflictulu dintre Sublim'a Pórta si Patriarchia s'a aplanatu, si besericele s'au deschisu érași in diu'a de Craciunu. Concesiunile facute Patriarchiei din partea guvernului otomanu nu ne suntu cunoscute in detaliu, atát'a inse vedemu din scirile primite, cà Patriarchulu a cerutu multa, cà se póta dobéndi ceva.

Revista politica.

Afaceri interne.

Cu ocaziunea anului nou partidulu liberalu si-a presintatu dupa datina trãrile sale primu-ministrulu Szápáry. La vorbirea de felicitare a contelui Ludovicu Tisza a respunsu ministrulu-presiedinte cu o vorbire lunga, din care relevãmu mai cu séma urmatórele: Referitoriu la cestiunea religiósá, seau mai bine dísu la cestiunea imatriculãrii copiiloru nascuti din casatorii mestecate, cestiunea provocata prin ordinatiunea ministrulu de culte Csáky, a dísu ministrulu-presiedinte, cà guvernulu doresce pacea religiósá, si chiar de ace'a nu vré se schimbe intru nimicu ordinatiunea din 26 Februariu, care nu voiesce alt-ceva decâtu esecutarea legei din 1868! Capetulu va aretá, óre face-va guvernulu concesiuni seau ba. — Referitoriu la cestiunea nationalitãti-

loru, sulevata de contele Ludovicu Tisza, a respunsu érași ministrulu-presiedinte, că guvernulu doresce, că tôte nationalitățile se traiésca in pace. Aici inse nu a vorbitu despre firm'a decisiune a guvernului de a duce legea din 1868 la indeplinire. — Cu privire la programulu guvernului a repetitu érași, că guvernulu este decisu a-si indepliní promisiunile sale, si in specie in loculu primu reform'a administrativa. In fine a mai adausu ministrulu-presiedinte, că guvernulu doresce sè renoiésca cu Români'a tractatulu comercialu. Si acést'a ar fi si de doritu si unu lucru fórte intieptiescu, că industri'a ace'a mica ardelenésca, ce a esistatu si ce a inceputu a se desvoltá, se nu fia omorita chiar de totu.

Frânci'a.

In 4 a l. c. s'au indeplinitu alege-rile partiale pentru senatulu francesu. Resultatulu, precum erá de prevediutu, a fostu favorabilu republicaniloru, de óre-ce alegerile s'au întemplatú mai alesu in cercuri de acele, unde republicanii suntu la putere. Ce e dreptu monarchistii au pierdutu unele locuri, si acést'a in urm'a atitudinei, ce a luat'o clerulu la iniciativ'a cardinalului Lavigerie fatia cu form'a republicana de guvern. — Cu tôte aceste inse republicanii francesi nu vreu sè-si schimbe atitudinea lorú ostila fatia de beserica, si Jules Ferry, care acum dupa mai multi ani de retragere érași a intratu in viéti'a publica, a si accentuatu vechiulu sèu programu referitoriu la separarea besericeii de cátra statu.

Români'a.

Opiniunea publica din Români'a se álla fórte agitata in urm'a interpelárilor facute in Camera si in Senatu cu privire la sórtea Românilorú din Ungari'a. La acele interpelári Ministrulu de esterne Lahovary a respunsu, că in afacerile interne ale unei tieri stráine nu se póte mestecá, dara că e convinsu că interesulu unei fiecárei tieri este, că toti cetatienii se fia indestuliti si liberi, si astfelu este si interesulu Ungariei, că se-i indestuléscá pre români. Noi inca suntemu de ace'a convingere, că cea mai intielépta politica, ce o póte face unu guvern, este sè multumésca pre toti cetatienii tierii, departându tóte cauzele de nemultumire si plângere. Faca astfelu guvernulu nostru, si atunci de siguru nu vomu avé se inregistrámu eveniminte de aceste, cari contúrba acea pace si linisce, ce trebue se domnésca intre dóue state vecine, mai alesu cum suntu Români'a si tier'a nóstra.

Angli'a.

In cercurile politice englese se vorbesce despre retragerea apropiata a betránului capu de partidu Gladstone din viéti'a publica. Corespondentulu diariului *Dublin Express* impartasiesce, că Gladstone s'ar fi exprimatú intr'o epistola adresata catra unu membru distinsu alu parlamentului, că in curéndu va parasí activitatea sa politica. Scíriile aceste

astépta confirmare. Retragerea lui Gladstone inse in totu casulu ar fi o nóua si grea lovitura pentru caus'a bietloru Irlandesi.

Corespondintie.

Gherl'a, 25 Dec. 1890.

Onorata Redactiune!

Salutu cu bucuria intreprimerea de a redigeá unu organu politicu pentru aperarea intereselor culturali si politico-besericesci din Provinci'a nóstra greco-catolica româna!

In cátu va fi cu potintia, din cându in cându -mi voiu luá libertate, cu permisiunea On. Redactiunii, a scrie câte ceva despre trebile nóstre de aici. Pentru asta-data Ve rogu a primí urmatóarele:

Ve este cunoscutu, că dieces'a nóstra cu resiedinti'a in Gherl'a s'a canonisatu de cátra fericitul si marele Pontifice Piu alu IX-lea prin bulla „Ad apostolicam sedem“. Guvernulu actualu de atunci alu Majestáti Sale si-a datú promisiune solemná, că acésta diecesa nóua o va provedé cu cele trebuin-tiöse, si numai decátu a si incuarteratu in orasiulu Gherlei o casá mai frumósá de pre laturea apuséna a piatiei celei mari pentru resiedinti'a episcopésca, éra alt'a lângá dèns'a pentru capela si oficiulu diecesanu; mai târdtu infintându-se si facultatea teologica, a incuarteratu pentru seminaru unele case, cari pareau a fi mai acomodate pentru acestu scopu. Tóte aceste incuarterári pareau a fi numai interinale, pentru-cá o diecesa asia vasta si impoporata, cum e a Gherlei, pretindeá si pretinde imperativu pentru nimbulu ei, că se aiba capulu seu o resiedintia corespondi-tóre, stabila, de unde conformu demnitáti sale se póta dirige trebile multifarie diecesane; se aiba beserica catedrala, care cu ocaziunea solemnítáțiloru mai mari se fia in stare a primí numerulu credintiosiloru de aici, unde se se póta esecutá cu tóta acurateti'a ritulu resariténu in tóta pomp'a si frumseti'a lui; se aiba unu seminaru corespondietoriu pentru crescerea tinerimei teologice, căci, că tóte diecesele, asia si ast'a are lipsa de leviti invetiati si sanetosi. Aceste a le avé, doriá si doresce fierbinte atátu clerulu, cátu si poporulu credintiosu din acésta diecesa. Aceste intogmiri interinale pareau a se face stabile, de óre-ce dela fundarea acestei diecese desi trecura multi ani, totusi nu s'a facutu inceputu cu cladirea acestorú edificii necesarie.

In anulú acest'a inse guvernulu actualu cumperându pre spesele erariului reg. ung. cásile, unde se afla resiedinti'a si capel'a episcopésca, pre sém'a diecesei, ne dadú speranti'a, că in scurtu tēmpu facéndu si alte cumperatúri ne va impliní dorinti'a, zidindu edificiele de lipsa pentru diecesa.

Ilustritatea sa Dr. Ioanu Szabó, preabunulu nostru Episcopu s'a induratu in 16 Nov. a ridicá la trépt'a preotiei pre urmatorii teologi absoluti: Vasiliu Lessiu prof. preparandialu, Ludovicu Popu, Iuliu Popu, Victoru Comanu, Octavianu Harsianu, Stefanu Buzila, Nicolau Tincu, Alesiu Iliesiu si Demetriu Savu.

La institutulú pedagogicu de aici, cá si la cele mai multe institute de acestu soiú din patria, se propune si industri'a si lucrulu de mâna, in care elevii aréta o desteritate

mare. In ast-anu Directiunea preparandiala de aici a fostu provocata a luá parte la espositiunea forestieriloru tiénuta in Vien'a cu articii de industria pregatiti de cátra elevii institutului. Conformu acestei recercári Directiunea a si espusu cáti-va articii industriali ai eleviloru prelucrati din spetéza si pipirigu, cari de cátra „Jury“-ulu critisatoriu alu comitetului au fostu premiați cu premiulu primu alu sectiunei, in care au fostu espusi, adeva cu 10 galbeni imperiali si diploma. Acesti articii de industria la espositiune au fostu cercati si au avutu mare trecere, asia încátu nu numai comitetulu arangiatoriu alu espositiunei a rogatu directiunea preparandiala, se tramita mai multe esemplarie din dènsii pentru vëndiare, ci si unii negociatori din strainatate au recercatu directiunea, că se tramita din dènsii pentru depositulu lorú, promitiéndu comparative a-i platí cu pretiu mare; inse directiunea n'a potutu satisfacé acestorú dorintie, de óre-ce elevii preparandiali fiindu ocupati cu studiatulu, nu potú produce obiecte de aceste in unmeru mare, ci numai atátea, cátu se pretinde la instructiunea lorú, că apoi in viétiá, cându voru ajunge de invetiatori, se instrueze baetii si poporulu la acestu modu de cáti-gu pentru traiu.

Dovéda suntú inse cele spuse, că e practicú si folositoriu a se propune in institutele nóstre pedagogice si lucrulu de mâna.

* * *

Dñu'a de 3 Dec. st. n. 1890, cându Escelenti'a Sa Dr. Ioanu Vancea, Archiepiscopu si Metropolitu si-a serbatu iubileulu de 25 ani a episcopiei sale, a fostu o dí de serbatóre pentru intrég'a Provincia greco-catolica româna; din incidentulu acest'a aici la noi s'a tiénutu unu „Te Deum“ solemnú celebratu de Ilustrisimulu Domnu Episcopu, fiindu insotitu de intregu clerulu gremialu, éra dupa amédia-dí societatea literaria teologica „Alexi—Sincai“ a tiénutu siedintia festiva dupa unu programu ocasionalu. Se-lu tiéna Domnedieu pre Escelenti'a Sa la multi ani spre binele si infflorirea Provinciei nóstre besericesci!

Amicus.

Multiamita publica.

Societatea „Inocentiu Micu Clain“ a avutu si are rar'a fericire de a se bucurá si a se mândri totu-odata cu patronagiulu Escelentiei Sale Domnului Metropolitu Dr. Ioanu Vancea, care neincetatu intinde acestei societáti totu spriginulu morálu si materialu posibilu. In anulú acest'a Escelenti'a Sa cu marinimositatea-i si liberalitatea-i indatinata ajutorá societatea nóstra cu 100 fl. v. a. si anume: in 15 Iuniu cu 50 fl. v. a. acoperi o parte insenmata a speselorú, ce le-a avutu societatea cu tiparirea si edarea opului pastoralu: „Epistole cátra unu preotu tēneru“, ér' in 22 Dec. st. v. o darú cu alti 50 fl. v. a. pentru inmultirea bibliotecii. Dreptu ace'a membrii societáti adēncu mișcati pentru aceste acte de indurare, -si esprima si pre acésta cale multumitele celea mai sincere tiéndu-si totu-odata de detorintia placuta a face, că prin iubirea si zelulu recomandatú de inaltulu Patronu sè tiéna societatea la nivelulu, ce i se cuvine.

Blasiu, in 31 Dec. 1890.

Nic. Brândieiu,
presied. soc.

Aug. Laurentiu,
secret. soc.

Invitare la prenumeratiune.

Deschidemu abonamentu la „Unirea“ cu inceputulu lui Ianuaru st. n. a. c.

Preturile sunt:

Pentru *monarchia*: pre 1 anu 6 fl., $\frac{1}{2}$ de anu 3 fl., $\frac{1}{4}$ de anu 1 fl. 50. cr.

Pentru *straiutate*: pre 1 anu 18 frcs., $\frac{1}{2}$ de anu 9 frcs., $\frac{1}{4}$ de anu 4 frcs. 50 cm.

Numerulu acest'a alu fôiei l'am transmisu numai aceluor domni, cari s'au abonatu seau cari au fostu abonati la „Fôia besericésca si scolastica“.

Déca ar' fi inse cineva, care nu ar avé intentiunea de a primi fôia, acel'a binevoiésca a ne-o retransmite.

Rogâmu in fine pre toti preastimatii cetitori, sè binevoiésca a ne câstigá abonenti, pentru-câ sè potemu desvoltá fôia noastră dupa dorinti'a tuturor.

Redactiunea si Administratiunea „Unirei“.

Serbatorile septemânei.

1 Ianuaru v.: 1. Taierea impregiuru a Domnului nostru Isusu Christosu, pentru-câ actiunea acest'a religiôsa prescisa in legea vechea trebuia se se întempe a 8-a di dupa nascere. 1 Ianuaru inse dupa 25 Decembre v., diu'a nascerei Mântuitorului este chiar' a 8-a di.

2. Santulu Vasiliu, Archiepiscopulu Cesaarei din Capadocia. In timpurile vechi in Constantinopol s'a nascutu o disputa cu privire la ace'a, cumcâ care este mai mare intre cei 3 Docturi sau mari Dascali ai lumii: Vasiliu Marele, Gregoriu teologulu si Ioanu Gura de aur? Atunci unu sinodu, spre a pune capetu disputei acesteia a decisu, câ toti trei sunt in o forma de mari, si la toti trei li-a dedicatu lun'a lui Ianuaru in modulu urmatoriu: Auume in decursulu lunei acesteia se serbèza mai întâiu separat amintirile unii fie-cârui din ei, si adeca S. Vasiliu in 1-a Ianuaru, S. Gregoriu in 25 si S. Ioanu in 27 Ianuaru. La capetulu lunei lui Ianuaru inse in 30 se serbèza inca odata, inse atunci toti trei la oalta.

3. Anulu nou. Anulu nou in beserie'a apusèna se incepe cu 1-a Ianuaru. In beserie'a resaritului inse se incepe cu 1-a Septembrie. Ori câtu de conservativa a fostu beserie'a resaritèna in punctulu acest'a, totusi s'a acomodat apusului, si incepe si ea anulu nou nu cu 1-a Septembrie, ci cu 1-a Ianuaru, câ si apusulu va se dica in punctulu acest'a beserie'a resaritului, totusi a primitu calendarulu apusanu, fara se fia suferitu pentru ace'a ceva. Déca anulu -lu computa câ apusenii, nu intielegemu pentru ce se nu compute si lunile.

Noutati.

Diua de anulu nou s'a serbatu in Blasiu cu mare solemnitate. S. Liturgia in catedrala a celebrat'o Escelenti'a Sa I. P. S. Domnu Metropolitu cu asistintia numerosa. In decursulu liturgiei a tînutu Escelenti'a Sa o predica fôrte frumôsă si instructiva, invetiându pre credintiosi, cum au se folosésca bine tîmpulu, pentru-câ anulu, ce-lu incepemu, se le fie favoritoriu. La 1 ora p. m. a fostu prândiu diplomaticu la mès'a metropolitana, la care pre lângă asesori consistoriali au fostu invitati si alti inteligenti clerici si laici. Gratulările oficiöse la dorinti'a Escelenti'a Sale au fostu intrelasate din partea clerului gremialu. Dar' dest' s'au intrelasatu gratulările oficiöse, noi totusi suntemu siguri, câ dâmu expresiune dorintei sincere a clerului si poporului din Provinci'a noastră metropolitana, cându oftâmu dela Domnedieu archipastoriului nostru pre-aiubitu deplina vigôre si sanetate intru multi, fericiți uni!

Sciri personale. *Ilustritatea S'a Domnulu Episcopu alu Gherlei Dr. Ioanu Szabó,* de vre o doue septemâni petrece in Rom'a. La

8 Ianuaru fû primitu in audientia particulara de câtra Sânti'a Sa Pontificele Leonu XIII.

Omagiü Escelenti'a S'ale Mihailu Pavelu.

Preotinea româna greco-catolica din dieces'a Oradei mari in 1 Ianuaru a. c. a felicitatu pre meritatu seu episcopu pentru denumirea de consiliariu intimu, cu care fu distinsu din partea Majestâti Sale a Monarchului, totu odata in semnu de iubire, reverentia si alipire câtra Escelenti'a Sa i-a prezentatu unu prea frumosu albumu, prevediutu cu subscrierile preotilor diecesani.

Promovâri si denumiri in capitululu Gherlanu. *Stefanu Biltiu* canonicu lectoru s'a denumitu prepositu capitularu, *Demetriu Coroianu* canonicu custode s'a denumitu canonicu lectoru, *Vasiliu Popu* canonicu scolasticu s'a denumitu canonicu custode, *Eusebiu Curtice* canonicu cancelariu s'a denumitu canonicu scolasticu.

Nou denumitii canonici.

Alexandru Erdöss archidiaconulu Tieri Oasiului s'a denumitu canonicu cancelariu.

Ioanu Papu prot. onor. si preotu la institutul corectoriu din Gherl'a s'a denumitu canonicu prebendatu. — La multi ani.

Chirotoniri. *Ioanu Sanpaleanu*, alumnu alu colegiului S. Atanasiu din Roma, transmisu din partea archidiecesei de Alb'a-Iulia spre a se cualificá in sciintiele filosofice si teologice, a fostu chirotonitu de preotu la 25 Decembre 1890. Si noi felicitâmu pre tinerulu servitoriu alu altariului.

Ieronimu Pascu, teologu absolutu de Blasiu si fostu practicantu in cancelari'a episcopésca din Lugosiu fû ordinatu de preotu la 1 Ianuaru a. c. si dispusu de administratoru parochialu in Ciclov'a-romana.

Concursu. Cu terminulu de 20 Febr. a. c. se escrie concursu la parochi'a *Alfulu* din tractulu Giurgeului (in archidieceasa).

Amplificarea comisiunei pentru regularea congruei. Acèsta comisiune pâna acum a fostu compusa din urmatorii membri: *Iosifu Samassa*, archiepiscopulu de Agri'a câ presiedinte, *Ioanu Vancea*, archiepiscopulu si metropolitu de Alb'a Iulia câ vicepresiedinte, episcopii: *Laurentiu Schlauch*, *Georgiu Schopper* si baronulu *Hornig*; *Iosifu Anghal*, consilieriu de sectiune, *T. Károffy*, consiliariu ministerialu; *S. László* consilieriu ministerialu, *G. Lukács*, secretariu de statn, *A. Pechata*, consiliariu de sectiune, *I. Tonházy* consilieriu la tesaurariatu in afacerile judiciare, *Dr. F. Wolafka* canonicu-abate si consilieriu de sectiune, *F. Boncz*, consilieriu ministerialu câ referentu, *Br. B. Ieszenszky* notariu. Fiindu membrii enumerati prea putni pentru formarea deosebitelu subcomisiuni, cari se studieze cu deamênuntulu si din tôte punctele de vedere caus'a cea destulu de complicata a congruei, ministrulu de culte aprobâ dorinti'a comisiunei de a-i inmulti membrii, chiamându in acèsta comisiune si pre urmatorii doinni: Conte *T. Andrásy*, contele *A. Appongi*, *L. Bossányi* deputatu, *Fr. Fenyvessy* deputatu, *Andrieu Frâncu*, jude la curia, *F. Horvászky* deputatu, contele *A. Károlyi*, *St. Melzer* septemviru pensionatu, *P. Németh* jude la la tabla, *F. Neppel* deputatu, *A. Pais* presiedinte de senatu la tabl'a regia, *E. Palavicini* marchizu, br. *I. Rudnyánszky*, contele *A. Széchenyi*, contele *G. Szápáry*, Dr. *A. Timon* profesoru de academia de dreptu, *A. Unger* deputatu, si contele *F. Zichy*. Asia dara comisiunea pentru regularea congruei constâ din 32 membri.

Din tîer'a conversiuniloru. De curundu au parasitu eres'a si schism'a anglicana si au intratu in sinulu besericei catolice Mr. William Gibson, fiulu celu mai mare alu lordulu-cancelariu din Irlandi'a, lordulu Ashborne si unu militariu distinsu, anume majorulu Cotton. Numerösele conversiuni, ce se întempla in Angli'a mai alesu intre clasele culte, ne dovedesca, câ ômenii in adeveru culti si pfi numai in sinulu besericei catolice -si afla adeverata linisce sufletésca.

Congresulu geograficu internationalu se va tîné in anulu acest'a in Bere, dela 10—15 Augustu.

Monumentu pentru unu publicistu catolicu. In Vieu'a s'a infiintatu unu comitetu

compusu din 40 barbati distinsi preoti si laici sub presidiulu baronulu Vittinghoff-Schell, cu scopulu de a colectá bani spre a-se ridicá unu monumentu vrednicu la inormântulu renumitului sociologu catolicu Br. Carolu Vogel-sang, fostulu chefu alu diariului „Das Vaterland“ si editoru alu periodicului „Monatschrift für christliche Socialreform“. Vogel-sang fû nascutu protestantu. Din adeverata convictiune inse se facu catolicu si apertoriu sinceru alu besericei catolice mai cu sèma pre terenulu socialu.

Orologiu la catedral'a din Lugosiu.

In turnulu besericei parochiali-catedrale din piati'a Lugosului s'a adaptatu nu de multu unu orologiu fôrte frumosu. Orologiulu e de celu mai nou sistemulu dela fabric'a Manuhardt din München si a costatu 1,100 fl., éra aducerea si asiedierea lui in turnu a mai costatu 200—300 fl. Spesele s'au acoperitu parte din Fondulu Besericei catedrale si din Lad'a Besericei parochiali, parte dela Cass'a orasiului si din oferte benevole dela cetatieni.

Din pârtile Satu-marene ne scrie unu zelosu preotu, câ fiindu in unele tîenuri de pre acolo devastate vile prin filoxera, a inceputu poporul se cultive pomi in loculu viiloru, cari pomi aducu venituri frumôsè, ne aréta, câ dènsulu a cassatu spesele zadarnice, ce le face poporul la ospetie si pomene, si anume dtce, câ dènsulu de 20 de ani nici cându nu a luat parte la pomeni, acèst'a la inceputu a facutu impresiune rea asupr'a poporului, dar' mai târdiu s'a dedatu cu acèsta procedura, — pre de alta parte s'a folositu de tóta ocasiunea binevenita spre a-i convinge pre omeni despre zadarnici'a speseluor, cari nu folosescu nici celoru vfi si nici celoru repausati, asiâ câtu adi pomenile suntu cassate cu totulu, érá ospetiele reduse la unu cercu mai micu. A introdusu rescumperarea colaciloru impletiti, ce érá datina a se impartii copiiloru preste sicriulu mortului; érá din rescumperarea colaciloru se crease unu fondu deosebitu in memori'a inbitiloru repausati, din care la finea anului se procurá cârti pentru baietii scolari. — Atragemu atentiunea confratiloru preoti la acestu frumosu esemplu.

Casu de môrte. Vineri la 9 Ianuaru a. c. a repausatu in Clusiu secretariulu guvernialu in pensiune Ladislau Vaida in etate de 61 ani. Pre repausatulu l'a caracterisatu cu deosebire alipirea caldurôsă de beserie'a si neamulu seu, precum si iubirea si ajutorarea celoru miseri si lipsiti, cari in persôn'a lui si-au pierdutu unu patronu si binefacatoriu marinosu. Dupa cum suntemu informati, mai intréga averea s'a a destinat'o spre fundatiuni pii, administrarea carora a concredit'o veneratului capitlu episcopescu din Gherl'a. Frumôsă'a-i biblioteca, constatôre din aprôpe 2000 opuri pretiöse a lasat'o pre sém'a gimnasiului gr. cat. din Blasiu. Inormântarea s'a întemplatu Domineca in 11 Ianuaru cu mare pompa, fiindu de fatia unu publicu fôrte numerosu din tôte clasele, nationalitâtie si confesiunile din Clusiu si giuru.

Oficiulu funebralu s'a indeplinitu de Reverendissimulu D. Dr. Alesandru Gram'a, canonicu metropolitani si profesoru la facultatea teologica din Blasiu, câ pontificante cu asistintia aloru 6 preoti si 2 lectori. Cântările le-a esecutatu cu precisiune corulu universitariloru români din Clusiu sub conducerea profesorulu de cantu Nicolau Ionasiu din Blasiu. Dupa binecuvântarea mortulu in casa cortegiulu funebralu a plecatu spre Clusiu-Manasturu, câ se asiedie osèmintele repausatului lângă ale parintiloru sei in cimiteriulu gr. cat. de acolo. In capulu Manasturului cortegiulu fu întempinatu de locuitorii din Manasturu si Fenesiu, îmbracati serbatoresce, cari -lu insotira pâna la beserica. Aici s'a continuatu cuvântari prescisu de ritualu si s'au tîenutu 2 cuvântari funebrele, un'a de câtra M. D. Dr. Gregoriu Silasi, profesoru de universitate in pensiune, si alt'a de Sp. Domnu Andrieu Truti'a, perceptoru la orfanalulu comitatensu din Clusiu. Dupa aceste osèmintele nobilului si multu regretatului barbatu s'au depusu in mormântulu familiaru, unde -si astèpta gloriôs'a inviere.

PARTE SCIENTIFICA-LITERARIA.

Repausul de Domineca.

Cestiunea repausului de Domineca si a sântirei serbatorilor este un'a dintre acele mari cestiuni religioase si sociale, ce se agitaza in tierile cele civilizate ale lumii. Materialismul aplicatu in viétia a datu cestiunei acesteia o importantia deosebita nu numai religiosu-morala, ci si sociala. Pre cându religiunea crestina intre legile sale fundamentale a inregistratu totdeaun'a si legea repausului de domineca si serbatori, pentru-cá in aceste zile se se póta ridicá omulu din cele trupesci si trecutore la cele spirituale si eterne, dela creatura la creatoriu, dela interesele personale si egoistice la iubirea deapropelui, pre atunci utilitarismulu materialu, nebagându in séma adeveratulu scopu finalu alu omului, ci privindu de scopu finalu numai averile lumii acesteia, a ştersu in mare parte, si unde a potutu, cu totulu observarea serbatorilor, a creatu o clasa de ómeni, pre cari nu-i considera de altu ceva decâtu de nesce maşinerii, si acésta clasa de ómeni este clas'a lucratorilor de tóte categoriile. Si ce a fostu rezultatulu? Scaderea sântiului religiosu si moralu, morburi de tóte felurile, si mortalitate inspaimentátore, causate prin lucrulu celu esageratu. Éta un'a, si potemu dice cea mai de frunte cauza a socialismulu cotémpuranu.

Acésta stare a lucrurilor a atrasu atentiunea guverneloru deosebite, si in unele tieri s'au luatú deja mesuri legislative pentru regularea repausului de Domineca. In anulu trecutú s'a tiénutu sub presidiulu si la initiativ'a imperatului germanu o conferintia internationala pentru studiarea cestiunei sociale, si intre decisiunile acelei conferintie se áfla unu punctu deosebitu referitoriu la repausulu de Domineca. Si la noi sperámu, cá se va face ceva, de óre-ce, precum se scie, ministrulu ungaru de comerciú a presintatu deja parlamentulu unu proiectu de lege in acésta cauza. La tómpulu sèu ne vomu ocupá cu deadinsulu cu acésta cestiune importanta. Acum ne marginimu numai la indegetarea unoru scaderi, ce se observa in legislatiunile tieriloru de pre continentulu nostru, cá aceste scaderi sè se póta eventualu indreptá in proiectulu de lege, ce se va desbata in parlamentulu nostru.

Este anume cunoscutu, cá in tierile acele de pre continentulu nostru, in cari in parte s'a ingrigitu legislatiunea de observarea domineciloru, dilele de serbatori si de domineca pentru unii ómeni suntu numai zile de veselía si de petrecere, éra pentru altii zile de munca si mai grea, cum suntu p. e. amplotatii dela poste, telegrafu, cái ferate, s. a. Acum póte vedé ori cine, cá acést'a modalitate de repausu de domineca si de sântire a serbatorilor nu corespunde preceptelor domnedieesci, si nici nu delátura acelu mare rên socialu, ce se nasce din lucrulu continuu si esageratu. Ce'a ce pretinde Domnedieu si ce'a ce delatura rêulu socialu provenitoriu din nerespectarea serbatoriloru si a domineciloru, este numai repausulu absolutu de domineci. Domi-

nec'a trebuie sè fia o di de repausu pentru toti ómenii fára deosebire, dominec'a trebuie sè fia a Domnului. De aici urméza cu necesitate, cá afára de repausulu absolutu de domineca trebuie sè se mai concéda si incetarea dela lucru in órele de dupa prândiu ale Sâmbetelorú. Órele aceste au sè fia pentru lucratori óre de distragere si ocaziune de a-si poté procurá cele de lipsa pentru diu'a urmátore. In casulu acest'a dominec'a póte sè fia sântita precum se cuvine, prin cercetarea besericelorú, prin lecturi morale si prin fapte de ale iubirei crestinesci. Aceste suntu coditiunile repausului adeveratu de domineca, fára de aceste ori ce incercare de-a resolvi acésta grea problema, va rămáné zadarnica.

Aici inse ni se pare a audí o obiectiune, si anume ni se va díce: tóte cele spuse suntu preafumóse asiá pre hártia, inse nu se potú esecutá fára mare dauna materiala. — Noi ne permitemu a dechiará acésta obiectiune de fára temeiu. Cá se dovedimu acésta afirmare, ne vomu provocá la o tíera, la care cu atât'a dragu se provóca politici si guvernantii nostri, la o tíera, care in privintia avutiei si a industriiei ocúpa locul celu de ántáiu, in care tíera repausulu de domineca se practiséza chiar asiá, precum l'am descriu mai susu. Acésta tíera este Angli'a, si cine este acél'a care nu scie, cá inaintea Englesulu mai multu cumpenesce banulu? si cá temperamentulu lui flegmaticu nu-lu prea impinge spre lucruri ideale? Déca la Englesi se póte esecutá repausulu absolutu de domineca, la noi de ce se nu se póta?

Se facemu deci o excursiune pâna la Tamisa, si se petrecemu dóue zile in Londr'a. Este Sâmbata o óra dupa prândiu. Mişcarea de pre strade, si altcum destulu de mare, cresce din ce in ce, pentru-cá acum se inchidu un'a dupa alt'a fabricele si comptoirele, si cete intregi de ómeni se revérta pre strade, grabindu spre suburbii la locuintiele lorú. Dupa unu prândiu frugalu se imprástia care in cátran la liberu, unii se jóca la popice, altii se jóca criket, altii facu excursiuni, altii -si petrecu altcum, nu rămáne inse nime acasa, la aeru inchisu, si nu e in-doiosu, cá aceste petreceri au o inflintia igienica si morala cu multu mai bine-facátore asupr'a locuitoriloru, decâtu petrecerea prin crişme lângá câte unu paharu de vinu ori vinarsu. Veselu se reintórcé lucratoriulu englesu in sênulu familiei sale, si nu se opresce decâtu celu multu spre a bé dupa ostenél'a suferita unu paharu de bere.

Liniscea cea mare din diminéti'a urmátore ne aduce aminte numai decâtu, cá e di de serbatóre. Déca intrámu in vre-o cafenea, portarea liniscita a sierbitoriloru éra-si ne spune, cá e diu'a Domnului. Abiá se terminéza dejunulu, si numai decâtu se pregatescu tóte clasele societátii pentru a merge la beserica. Suntu si multe familii, cari in zile de serbatori mânánca numai bucate reci, cá sè nu fia retiénuti sierbitorii dela participarea la servitiulu domnedieescu.

Negutiatoriile rămánu inchise preste diu'a intréga, si nu-i vine in minte la nici unu negutiatoriu, sè mérga in comptoiru pentru a-si ceti corespondintiele. Altcum inzedaru ar si merge, cáci postele inca rămánu inchise, si epistolele sosite nu se dau pâna luni. Comunicatiunea trenuriloru asemenea e sistata, si numai desu de diminéti'a si sér'a comunica trenuri locale, omnibuse si tramvayuri, cá sè usioreze cercetarea besericelorú. Restauratiunile si birturile asemenea suntu inchise, si nu le este iertatu birtasiloru a vinde beuturi decâtu numai nóue stránilorú, cari locuimu la dènsii.

Dupa terminarea servitiulu domnedieescu si dupa prândiu seau se preámbla ómenii, seau se ocúpa cu lecturi morale, mai alesu cu cetirea Sântei Scripturi. Sunetele armonioase ale pianuriloru, ce ajungu la urechile nóstre, nu suntu sunete ale unei piese profane, ci sunetele religioase a vre-unei cántári besericesci seau a unui psalmu; si de amu ámblá tóte stradele Londrei, nu vomu audí sunete profane. Cátra séra érasu se ducu toti la beserica, si apoi tare de tómpuriu se asiédia la odihna.

In chipulu acest'a -si petrece Englesulu serbatorile si dominec'a, si a dóu'a di scolându-ne desu de diminéti'a, -lu vedemu grabindu cu fatia vesela la ocupatiunile sale, precându la noi de comunu lucratori nu potú sè se apuce de lucru in zilele nemijlocitu urmátore dupa serbatori, pentru-cá in locu de a se recreá, s'au enervatu cu beuturile si cu petrecerile de nópte de prin crişme.

Suntu multi, cari -si batu jocu de datin'a Englesiloru, numindu-o ipocrisa si fatiaría, dara cine a avutu ocaziune se-i privéscá mai de-aprópe, vede cá ace'a e efluculu unei adeverate religiositati. Si cá acestu repausu absolutu nu le stríca nici materialmente Englesiloru, o dovedesce avuti'a si industri'a lorú pâna acum neintrecuta.

Amu relevatu aceste aici, cá se atragemu atentiunea cercuriloru competente asupr'a modulú, cum are sè se reguleze cestiunea repausului de domineca, si cá sè aretámu, cá numai observarea preceptelor domnedieesci póte sè regenereze societatea moderna corupta de doctrinele liberalismulu falsu si min-tinosu.

Atala.

Novela de F. R. de Chateaubriand.

(Continuare.)

Trecura mai multe zile. Fat'a siefului Simighan veniá in tóta sér'a, se vorbésca cu mine. Somnulu -mi cuprindeá ochii; Atal'a rămáne in inim'a mea cá amintirea loculu de odihna alu parintiloru miei. Intr'a sieptesprediecea di a caletoriei nóstre amu ajunsu in Alachua. Satulu acest'a este incungiuratu de coline dese, dintre cari unele ridicate pâna la nori póta pre virfurile lorú paduri uriasie. Glasulu poternicu alu conducatoriulu ne incunoscintiá, cá taber'a a ajunsu la pótele colineloru. -Mi aretara locul, unde aveám se siedu, la óre-care departare

in préjm'a unei fântâni naturale, de cari suntu foarte renumite in Florida. M'au legatu de trunchiulu unui arbore, ér' unu vênatoriu nepacientu stá dreptu paznicu alaturi de mine. Abia trecura câte-va minute, si éta se aréta si Atal'a intre arborii de lángha isvoru. „Vênatoriule,“ díse ea luptaciulu muscogulgianu, „déca vrei se mergi si tu la vênatórea de caprióre, voiú pazi eu pre acestu prinso-neriu.“ Resboiniculu cátu ce audí vorbele fiicei siefului seu, sarí voiosu dreptu in susu si porní in fuga mare din vèrfulu colinei la vale.

„Dar ce se vedi! Eu, care asiá multu doriám se-mi descoperu tainele inimei aceleia ce iubiám cá pre unu sóre, eu, acum tremuratoriú si zapacitu, asi fi vrutu mai bine se me aruncu prada crocodililoru riului, decátu se remánu asiá singuru cu Atal'a. Fét'a pustietáti, de alta parte, se sémíá robita intocmai cá robulu tatalui seu. Si noi nu vreámu se spargemu acésta tacere adénca. Gemíulu amorului ne-a incatusiatu cuvintele. In fine Atal'a luándu-si potere -mi díse: „Luptaciule, esti legatu foarte usioru, te poti mántuí.“ La vorbele acestea limb'a mea se deslegá, si-i respunse: „Usioru legatu, o féta . . .!“ Nu sciám in ce chipu se incheiu. Atal'a dupu câteva clipe de siovaire -mi díse: „Mántuiesce-te!“ apoi s'a departatu putínu de trunchiu. Eu mi-am ruptu legatúrule, le-am datu fetei silíndu-o se le ié. „Primesce-le, primesce-le,“ i-am strigatu poternicu. „Ai nebunitu,“ respunse Atal'a cu voce indiosiatóre. „Nenorocítule, nu scíi tu, cá te voru arde? Ce vrei? Nu gândesci, cá eu suntu fiic'a unui siefu in-fioratoriú?“ — „Érá o vreme,“ i-am respunsu eu lacrimándu, „cându si pre mine me portá maica-mea pre umerii ei, invelitu in piele de castoru. Tatalu meu aveá o cascíora frumósa, si capriórele lui sorbiáu ap'a míloru isvóre; si acum racticescu cá omulu fára de tíera. Déca odinióra voiú mori, nu voiú avé níci unu prietenu, care se presere putína iérba pre cadavrulu meu scutíndu-mi-lu de musce. Cine s'ar si interesá de trupulu mortu alu unui nenorocítu.“

Vorbele acestea tredíra compatímire in Atal'a. Lacrimele ei cá nesce margaritare cadeáu in isvorulu de-alături. „Oh, déca inim'a ta,“ am continuatu eu cu glasu víu, „ar vorbí asiá cá a mea! Nu-i pustí'a destulu de largá si libera? N'au padurile locuri, unde se ne ascundemu? Asiá de multu se poftesce pentru fericirea filoru colibeí? O, Atal'a, tu care esti mai frumósa decátu fiintiele, cari ni-le aréta in somnu dieulu visuriloru, fii curagiósa, iubit'a mea, si urméza-mi.“ La cuvintele mele Atal'a -mi respunse incetu: „Tinerulu meu amicu, tu ai invetiatu limb'a albi-loru, -ti este usioru, se insieli pre o in-diana.“ — „Cum,“ strigaiú eu, „tu me numesci tinerulu teu amicu! O, déca unu sermanu sclavu . . .“ — „Ei bine,“ -mi taiá vorb'a plecándu-se spre mine, „sermanulu meu sclavu . . .“ Eu i-am respunsu cu caldura: „Dar despre credínti'a ta incredíntiéza-me printr'unu sarutu.“ Atal'a se plecá dorintiei mele, si precum puiulu de cerbu se intinde cu

gur'a dupa florile rosii de liane, asiá-mi intinseiu eu buzele spre a le lipí de gur'a celei ce atát'a o iubiám.

Dar iubitulu meu fíu, dorerea e ruda de-aprópe cu bucurí'a. Cine ar fi credíutu, cá clip'a, in care Atal'a mi-a udat arvun'a iubirei sale, acea clipa dícu se me desbrace de tóte sperantiele? O, incaruntítule Şakta! ce mare erá mirarea ta, cându fét'a siefului -ti adresá cuvintele: „Frumosulu meu sclavu, eu m'am aplecatu dorintiei tale prea nesocotíta; dar' spune-mi, acésta patima unde ne va duce? Religi'a mea me desparte de tine pentru totdean'a. O, mama ce ai crescutu?! . . .“ Dícúndu acestea, Atal'a -si suprimá vocea fára de veste, si nu scíu ce taina ascunse in pieptulu seu. Cuvintele ei m'au adusu la desperare. „Bine,“ strigaiú, „si eu voiú fi asiá nemilosu cá tine; nu voiú fugí. Me vei vedé in mijloculu flacariloru rugului; vei audí sfáraitulu carnei mele, si o mare bucuría va implé pieptulu teu.“ Atal'a -mi prinse atunci mân'a strigándu: „Sermanu tineru idololátru, intr'adeveru te compatimescu! Vrei se me faci se-mi secu inim'a de lacrimi? Ce multu -mi pare réu, cá nu potú fugí cu tine. O, Atal'a! tu n'ai fostu nascuta decátu se patimesci si sè suferi. Ce te retiéne cá se nu te arunci in ríu spre a serví de máncare crocodililoru?“

In minutele aceste crocodilii sém-tiéndu apropierea apunerii sórelui, incepura se stríge grozavu. Atal'a -mi díse: „Se parasímu loculu acest'a.“ In curéndu conduceam pre fét'a lui Simighan spre maraciúni colineloru, cari intíndu-si vérfurile spre cámpíu, se pareau nesce golfuri inverdíte. De-asupr'a pustiei stapániá o linisce si tacere maístósa. Costérculu clántianíá in cuibu; padurile se impleau de resunetulu cántecului preplíteloru, de siueratulu papagaliloru, de mugítulu bouiloru si de nechezatulu iepeloru siminolitice.

Noi treceámu totu mai departe, fára de-a díce ceva. Mergeám alaturi de Atal'a; ea tíeneá capetulu funiei, ce o silisem, s'o prinda. Acusi dadeamu cursu liberu lacrimiloru nóstre, acusi zimbiamu. Acum cautámu spre ceriu, acum ne pironiámú privirile in paméntu. Dámu câte o clipa de ascultare cántecului paseriloru; ori cu o gingasia stringere de mánu priviámú apunerea sórelui; ori ne sioptiámú incetu numele . . . O! cátu de poternica trebue cá esti tu, amintíre a primului amoru, cându chiar si dupa atáti'a ani de suferíntie poti mişcá inca inim'a betrámului Şakta.

Oh, cátu de adese ori -su muritorii aprópe fára de voia sclavii patimiloru loru. -Mi pare cá numai acum am parasítu pre nobilulu Lopez, numai acum m'am datu prada toturoru primejdíiloru, numai cá se potú fi liberu. Dar éta cum privirea unei femei mi-a schimbatu dorintiele si gândurile mele. Uítándu de patri'a mea, de mam'a si cascíor'a mea, de inspaimántatórea móрте, ce erá se me ajunga, m'am facutu strainu de totu, ce nu se tíené de Atal'a.

Lipsíndu-mi poterea de a me avéntá la gánduri barbatesci, me sém-tiám cadiutu

in óre-care stare copilarésca, si departe de a poté infruntá nevoile, ce me amenintiau, aveám lipsa pána si de aceea, cá altii se se ingrigésca de hran'a si somnulu meu.

Zadarnica a fostu dar' caderea Atalei la petiórele mele, dupa ce am ámblatu multu tómpu prin padure, conjurándu-me, s'o parasescu. I-am juratu cá déca nu se invoiesce, me voiú reintórcé la tabera singuru, cá se me lege érasí de trunchiulu, de care m'am deslegatu. Ea fíu nevoíta, se-mi plínésca dorintí'a sperándu cá va isbutí, se me mántuiesca alta-data.

(Vá urmá).

Bibliografia.

Egyházzpolitikánk — vagyis a magyarországi katholicizmus egyházzpolitikai fonák-ságait feltáró napi kérdések, különös tekintettel a „kath. autonómia“ és a napirenden levő „Febr. 26-iki rendeletr.“ Irta **Dr. Lauran Agoston**. — Acest'a este titlulu unei nóne scrieri a Magnificului Domnu canonicu-abate Dr. Augustinu Lauranu, ce va aparé pre la finea lunei curente in marime de 12 cóle tiparíte, si care va formá incheierea celoru alalte scrieri canoscute sub numirile: *Korszerű egyházzpolitikai kérdések, Az egyház és az Állam, Egyházzpolitikai helyzetünk, Mivé lett a katholicus Magyarország.*

Cartea se póte prenumérá la aucturu in Oradea-mare pentru 1 fl. v. a. Clericiú o capeta pentru 50 cr., preotii-miseri o capeta si *gratuitu* numai pre lángha rambursarea porto-ului cu 10 cr. — Celelalte scrieri mai susu citate se potú procurá cu 3 fl. v. a., ér' clericii le primescu pentru 1 fl. 50 cr.

Post'a Redactiúnei. Dluí A. Sor. in Vet. — Scírea publicata am primit'o dela corespondentulu nostru, care dupa scírea nóstra e bine informatu: altcum íu vomu întrebá, si déca scírea nu a fostu adeverata, vomu îndreptá-o. — Dluí A. S. in Som. In platire facemu tóte inlesnirile posibile, dara pre intentiuni nu dámu fóia nimenui.

Dluí N. M. in Or. m. — Nrii 1—2 s'au tramisu pre numele parochiei, de aici incolo se voru spedá pre numele Domniei-Vóstre.

Editoru si redactoru respundietoriú:

Dr. Vasiliu Hossu.

Burs'a de Budapest'a.

Din 15 Ian. st. n. 1890.

Rent'a de auru ung. 4%	103.80
„ „ hárte „ 5%	101.20
Imprumutulu cáiloru ferate ung.	114.—
Amortisarea detoriei cáiloru ferate de Ostu ung. (1-ma emisiúne)	97.—
Amortisarea detoriei cáiloru ferate de Ostu ung. (2-a emisiúne)	111.—
Amortisarea detoriei cáiloru ferate de Ostu ung. (3-a emisiúne)	—
Bonuri rurale ung.	99.75
„ „ croato-slavóne	—
Despagubire pentru díjm'a ung. de vinu	—
Obligatiunile desp. regalíiloru	94.75
Imprumutu cu premiú ung.	136.—
Losuri pentru regularea Tisei	129.50
Rent'a de hárte austriaca	103.—
„ „ argíntu austriaca	90.25
„ „ auru austriaca	108.75
Losurile austr. din 1860.	138.—
Actiunile bancii austro-ungare	995.—
„ „ de creditu ung.	355.50
„ „ „ austr.	308.20
Scriuri fonciare ale institut. de cred. si económii „Albi'a“.	101.—
Galbeni imperatesei	5.39
Napoleon-d'ori	9.05
Marci 100 imp. germane	56.10
Londr'a 10 Livres sterlingi	114.40

Pretiulu márfuriloru.

Piatí'a din Blasíu. Gráu, hectl. fl. 5.— pána 5.50, — gráu mestecatú fl. 4.— pána 4.75, secara fl. 4.— pána 4. 50, — ovesu fl. 2.50 pána fl. 3.—, cucurúdiu fl. 3.50 pána fl. 3.90, — alacu fl. 2.— pána fl. 2. 50, cartofi fl. 1.50 pána fl. 2.—, — seméntia de cânepa fl. — pána fl. —, fasolea fl. 5. — pána fl. 6.— — carnea de vita chilo 30 cr. pána —, carnea de vitíelu 28 pána — cr., carnea de porcú 36 pána 40 cr., carnea de berbece — pána — cr., — 10 óue cu 20 pána — cr.

JOSIFU GAVORA (1) 3-30

distinsu cu medalii' a espositiunala cea mare pentru lucru escelentu si gustu bunu la espositiunea regnicolara din Budapest'a in a. 1885.

Budapest'a, IV. strad'a Vatiului Nr. 17

Recomand'u en pretiuri de cele mai convenabile si in esecutare catu se se pote mai frumosa obiecte de lipsa

pentru ajustarea besericeloru, si anume:

Felone preotiesci si stichare diaconesci

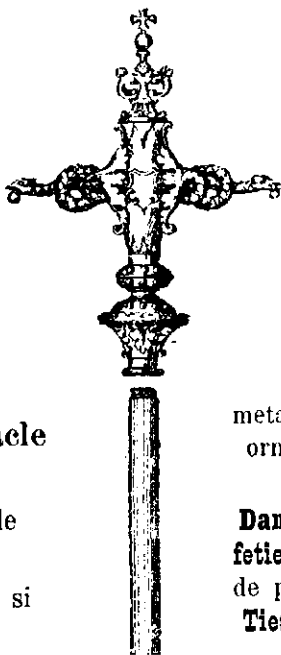
Flamure pentru beserici si reunioni.

Flamure pentru reunioni de pompieri, de scolari, reunioni besericesci, reunioni industriale, de cantari si de pompe funebre.

Candelabre, racle si potire,

luminarie de parete

si de altariu, si candel.

Primescu si eftp-tuiescu iestinu repararea vestminteloru besericesci, intrargintarea si intraurirea de potire, racle, candel si luminarie de altariu.

Mare asortimentu de brodarfi de auru, de argintu si de metasa, precum si de ornaturi besericesci brodate

Dantele besericesci, fetie de altariu, cruci de parete si de scola. Tieseturi besericesci, damasturi etc.

Acuratarea mea o potu dovedi cu sute de epistole recunoscatoare. Tarifuri de pretiuri si preliminarie de spese trimitu la cerere franco.

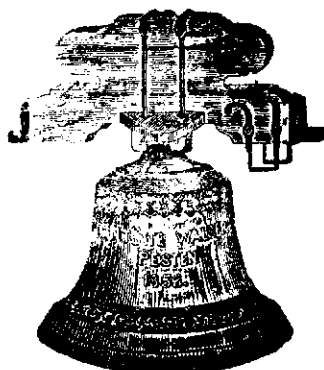
Fundata in an. 1858.

FRANCISCU WALSER

Liferantu de curte alu Altetiei Sale imp. si reg. Archiducele Josifu

proprietariulu primei fabrici ungare de masine si recuisite de pompieri, turnatoriu de clopote si metalu Budapest'a, VII, strad'a Rottenbiller, Nr. 66 recomanda atentiunei preonoratiloru domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

in care se fabrica atatu grupuri catu si clopote singurate: cu scaune de fieru patentate si cu chivere (corne) scutite de frecare. Fabric'a a liferatu dela intemeierea sa 1800 clopote mari de metalu, intr'altel si celu dela metropol'a din Bucuresci in greutate de 8000 kilograme.

Se afla umblatore scutite de mirosu, arangiamente pentru bai, conducte pentru apa si pompe pentru fantani.

(2) 3-52

Preliminarie de spese si Pretiu-couranturi se trimitu la cerere gratuitu si franco.

Distinsu in anulu 1885 la espositiunea regnicolara din Budapest'a pentru lucru escelentu, progresu si capacitate de concurentia cu diplom'a cea mare de onore.

MERSULU TRENURILORU

pre liniile orientale ale caii ferate de statu r. u. valabilu din 1 Octobre 1890.

Table with multiple columns showing train routes and fares between various cities like Budapest, Arad, Timisoara, Sibiu, etc. Includes sub-sections for different lines and directions.

Tipografi'a Seminarului archidiecesanu.